

Haarlemse poëzieprijs voor John Schoorl

Collega John Schoorl is de eerste winnaar van de Louis Ferron prijs, op 17 november uitgereikt tijdens het poëziefest 'Boem Paukeslag!' in de Haarlemse Philharmonie. Louis Ferron (1942-2005) was een schrijver die vooral in Haarlem furore maakte.

De opdracht was: schrijf een hekel- of lofdicht op de stad Haarlem. Winnaar John Schoorl ontving een gegoten beeldje van de schrijver uit handen van diens weduwe Lilian Blom.

Deze tekening is er een van ongeveer driehonderd die Waldeemar Post onlangs heeft geschonken aan het Literatuurmuseum in Den Haag. Portretten, dan wel karikaturen van Nederlandse schrijvers. Er is een expositie van ingericht die duurt tot en met 29 maart volgend jaar. Zie pagina 4

Spoor of bomen

ZIJN BOMEN literatuur?
Ik las een prachtig stukje van Toine Heijmans in de *Volkskrant* en kon wel janken. Hij schreef over het kappen van bomen.

Onder auspiciën van minister Stientje van Veldhoven worden in Den Bosch tientallen platanen geveld. Uitbreiding van het goederenvervoer maakt een trillingswand noodzakelijk.

De bomen staan in de weg. Bomen staan - voor beleidstypes - altijd in de weg.

Ik maakte het voor het eerst mee, toen ik als scholier regelmatig vanuit Utrecht, waar ik woonde, naar de bossen op de Utrechtse heuvelrug fietste. Ik was twaalf jaar. Het was een feest om in de eindeloze groene lanen met beuken, eiken, linden en kastanjes te fietsen.

Op een dag waren alle bomen gekapt. Ik zag de stronken en het zieltogende blad en het was alsof mijn wereld zeven jaar na de oorlog alsnog door een bom was getroffen.

Na de bevrijding hoopten wij op een toekomst van melk en honing en nu dit: de botte bijl.

Als ik eraan denk, wordt het me weer droef te moede. Ik had toen moeten besluiten om bomen waar ook ter wereld te gaan beschermen, maar daar kwam het pas veel later van, na mijn pensionering, toen ik een poosje bomenridder was in Amsterdam, een ouwe Don Quichot. Soms denk ik nu, te laat. Maar dan raap ik al mijn moed weer bijeen en spreek ik mezelf toe: Kom op, ertegenaan.

Ja, bomen zijn literatuur, meer nog, ze zijn *kunst*, meer kunst dan de kunst waarin musea, multinationals en miljardairs beleggen, ze zijn een steun en toeverlaat in onze existentiële ademnood. We zouden elke boom, en vooral elke oude boom, heilig moeten verklaren.

Helaas zijn de heidenen die ons leiden daartoe niet meer in staat.

Het muzische en religieuze zegt hun niets meer. Zij vereren asfalt, steen en beton als goden. Zij aanbidden het Gouden Kalf.

Deze van godswege boven ons gestelden zullen nooit begrijpen dat bomen letters zijn, Buchstaben, die met elkaar verbonden sprookjes worden, verhalen die geen mens je ooit vertellen kan.

Stientje, Cora, Mora of hoe jullie ook mogen heten, blijf ervan af, van onze bomen.

Willem Kuipers

Peter Giesen duikt in de historie van de auto

‘Mijn favoriet: een Citroën C6 Diesel’

Peter Giesen in een (geleende) Citroën ID.

Peter Giesen is bezig een boek te schrijven over de ‘culturele geschiedenis’ van de auto. **Joris Cammelbeeck** stelde hem enkele vragen. Liefhebbers onder elkaar.

Wat heeft je bewogen een boek over het fenomeen auto/automobiliteit te gaan schrijven?

‘Mijn uitgever, Arend Hosman van Thomas Rap, zelf groot autoliefhebber, had het idee voor een geschiedenis van de auto. De auto zoals wij die kennen zal binnenkort verdwijnen, stelde hij, om plaats te maken voor de elektrische auto en daarna de zelfrijdende auto. Ook veronderstelt hij dat de auto in privébezit steeds vaker zal worden vervangen door een deelauto, à la Greenwheels. Daarom is het nu een mooi moment om een requiem voor de auto met verbrandingsmotor te schrijven, vond hij.

‘In mijn boek *Retour de France* zat al een hoofdstuk over de Franse auto. Bovendien loopt de Route Nationale 7 als een rode draad door het boek. Aan de hand van de Nationale 7 vertel ik allerlei dingen over Frankrijk. Zoiets stond hem ook voor ogen met het autobook. Een culturele

geschiedenis van de auto, die door middel van de auto iets vertelt over onze wereld en de manier waarop wij leven. Daarom heeft hij mij gevraagd.’

Kies je een sociologische of een historische invalshoek?

‘Ik zou zeggen een cultuurhistorische invalshoek, maar daar zit veel sociologie in. De grote maatschappelijke invloed van de lopende band in de Amerikaanse Fordfabrieken, de naoorlogse planologie die helemaal op de auto werd ingericht, het ontstaan van slaapsteden.’

Is de toekomst aan de elektrische auto of zie je meer in hybride of waterstof?

‘Het boek komt pas in 2023 uit, dus die vraag bewaar ik voor het laatst. Ik ben nu bezig met de 19de eeuw, toen de verbrandingsmotor nog concurreerde met stoom en (ook toen al) elektriciteit. Ik denk sowieso dat de ontwikkeling langzaam zal gaan.

‘Amsterdam wil in 2030 alleen nog elektrische auto’s toelaten. Ik vind dat wel een goed plan, zeg ik, ook omdat onze flat uitkijkt op de monding van de Piet Heintunnel. De stad zal er een stuk stiller,

schoner en aangenamer van worden. Tegelijkertijd vraag ik me af hoe het moet. Stel je voor dat iedereen aan de laadpaal moet, hoe zal een gemiddelde Amsterdamse straat er dan uitzien? Of moet je de stopcontacten laten verzinken in de stoeprand? De zelfrijdende auto laat ook veel langer op zich wachten dan sommige autogoeroes voorspelden. Op de snelweg zal het ook eerder mogelijk zijn dan in de Amsterdamse binnenstad. Maar als correspondent in Frankrijk sprak ik ooit de chef-ontwerper van Peugeot, die ervan overtuigd was dat de auto snel gaat veranderen. Hij verheugde zich vooral op de zelfrijdende auto die hij zou inrichten als een huiskamer, met kamerplanten en een tafeltje voor tijdschriften.’

Lees je wel eens autobladen?

‘Nee, dat is me te veel vroem-vroem. In het algemeen zijn autoboeke heel saai. Eindeloze opsommingen van merken en modellen.’

Wat vind je van de autorubriek van Bas van Putten in *NRC Handelsblad*?

‘Die vind ik wel heel leuk. Hij schrijft heel goed over auto’s, al ben ik zelf ►

meer geïnteresseerd in de geschiedenis en de maatschappelijke context dan in het laatste model van deze of gene fabrikant.'

Welk auto zou je aanschaffen als geld en politieke correctheid geen rol zouden spelen?

'Mijn ideale auto staat nu te koop bij garage Walter van Broekhoven in Utrecht. Een Citroën C6 Diesel. Kan natuurlijk helemaal niet meer, maar ik vind diesel enorm lekker rijden vanwege de lage toerentallen. Ik heb nog overwogen om hem te kopen, want diesels zijn helemaal niet duur meer. Toen ik me erin verdiepte, snapte ik ook waarom: alleen al de wegenbelasting was 180 euro per maand.

'Als correspondent in Parijs had ik voor het eerst en het laatst in mijn leven een

lease-auto, een Renault Megane Estate. Niet erg tot de verbeelding sprekend, maar wel een heel fijne auto met een heel rustige dieselmotor. Ik vind de Porsche Panamera erg mooi, maar daar zie ik me toch niet zo snel in rijden, ook niet als ik het geld ervoor had.'

Welk merk auto en type rijd je momenteel?

'Ik heb heel lang Citroën gereden (BX en Xantia Break), maar nu rijd ik een Peugeot 307 SW uit 2005. Hij bevalt me maar matig. Hij komt uit een periode waarin de designafdeling van Peugeot de weg kwijt was, dus ik vind hem vrij lelijk. Hij rijdt wel oké, maar ook niet spectaculair. Hij gebruikt wel spectaculair veel benzine: het kost ons moeite om de 1 op 12 te halen, terwijl we toch rustig rijden.

'Volgend jaar verhuizen we naar een flat in de Houthavens. We hebben ons huis in Utrecht verkocht op het dieptepunt van de markt in 2013. Toen we na terugkeer uit Parijs een huis in Amsterdam wilden kopen, stonden de prijzen juist op een hoogtepunt. Daarom hadden we geen geld meer voor een plaats in de parkeergarage, en op straat zijn geen parkeerplaatsen. De auto moet er dus uit. Ik vind dat niet zo erg. Naar andere steden ga ik toch al liever met de trein. En als ik naar een plaats moet die wat moeilijker bereikbaar is, huur ik wel een auto.

'Laatst heb ik via SnappCar een Mercedes C Combi gehuurd. Prachtige auto, een echte lustmachine, rijdt fantastisch. Dan voel je je weer even een klein jongetje.'

Joris Cammelbeeck

DE MAAND VAN DE HOOFDREDACTEUR

Als er iets was deze maand, waar ik *niet* mee bezig was, dan was het wel met *de Volksknar*. Het ondernemerschap had mijn aandacht, mijn volledige aandacht. Ik moest boekjes verkopen, en wel mijn eigen fotoboeken. Een energie slopende bezigheid, waarmee ik me nooit eerder had beziggehouden. Erger, aan het ondernemerschap was mijn vader failliet gegaan – fijne mentale erfenis.

Zestien jaar, sinds ik weer in Haarlem woon, met uitzicht op het Spaarne, had ik foto's geschoten van alles wat hier aan uitzicht gebeurde, in alle seizoenen, op allerlei tijdstippen, bij regen, zon, mist en sneeuw. Een goede vriend, Kees Reniers, vormgever, zag het aan en vond dat er een boekje van moest komen. Samen met hem had ik al eerder een fotoboek gemaakt: *Als Haarlem ontwaakt*.

Deze keer ging ik het zelf doen, de foto's, de tekst, de vormgeving, de distributie en de boekhouding.

De foto's had ik grotendeels al, de tekst vormde ook geen probleem, de vormgeving was een apart avontuur want op een geheel nieuw programma (geadviseerd door collega Peter van Ammelrooy: 'Affinity Publisher moet je hebben' – en ik ben hem dankbaar).

De drukker leverde inderdaad na vier dagen de boekjes af, vijftig prachtig gedrukte exemplaren in een doos met luchtgevuld plastic.

Maar dan. Hoe raak je vijftig exemplaren van je zielschepsel kwijt. Je moet toch wat.

Een flyer voor de buurtbewoners met hetzelfde uitzicht was gauw gemaakt en gedrukt, oplage honderd. Op een stille zondagochtend – met het gevoel van belletjetrekken – vulde ik honderd brievenbussen in de straat. Kijken wat er gebeuren zou. En inderdaad. Daar kwam reactie, wel tien, en allemaal positief. Dat gaf de burger moed. En een flyer gericht op de overburen aan de overkant viel ook in goede aarde. Weer zes verkocht.

De krant! Natuurlijk de krant! Ik schreef een persbericht waarin ik meldde dat ik als kunstproject zestien jaar lang mijn uitzicht had gefotografeerd vanuit mijn badkamerraam. Ik wist bijna zeker dat ze daarop zouden reageren, dat badkamerraam. Het werd een leuk gesprek met de chef Kunst van het *Haarlems Dagblad*. En de kop werd 'Haarlem gezien vanuit een

Haarlem gezien vanuit een badkamerraam.

Foto Haarlems Dagblad

badkamerraam'. Een hele spread midden in de week, twee pagina's met veel foto's.

Mensen die ik oppervlakkig kende, spraken me ineens aan alsof ze al jaren met me aan de borrel hadden gezeten. En ze kochten mijn boekje, dat wel.

Toen werd het tijd de boekhandel te alarmeren. Bladerend door een inkijkexemplaar stemde de chef Inkoop in met de consignatie van vijftien exemplaren. Twee dagen later wilde zij er nog wel vijftien, maar die had ik al niet meer dankzij mijn persoonlijke verkoopinspanningen op alle plekken waar ik kwam. En een andere boekhandel wilde er na het publicitaire lawijt ook wel vijf. Er kwam een tweede, herziene druk.

Intussen had ik een Excel-bestand opgebouwd waarin ik namen, aantallen en bedragen wiskundig kan rangschikken. De grootste kick: als ik linksonder een bedrag intik, zie ik tegelijk rechtsboven mijn winst verschijnen. Dat laatste getal stond al spoedig positief. Ik ontwaarde een gevoel van hebberigheid – het gevoel, denk ik, van de ware ondernemer.

Er moest een derde druk komen.

Daar ging het mis. Een klant vroeg of die ene blanco pagina erin hoorde. Oeps, er was iets misgegaan in dat nieuwe opmaakprogramma.

Met lood in mijn schoenen bestelde ik een nieuwe derde druk. Daar ging mijn winst, dacht ik.

Maar mijn Excel-programma, rechts boven, stelde me gerust. Na veel plussen en minnen zou ik toch iets beter dan quitte spelen. Pak van mijn hart.

En die lege pagina? Die ga ik wel met de hand vullen. Leuke tekst, fotootje erbij geplakt. Dat geeft zo'n boekje toch iets authentieks. Ik moet aan mijn winst denken. Toch?

Jacques de Jong

Manon Uphoff

Waldemar Post schenkt tekeningen aan museum

Adri van der Heijden en Arnon Grünberg

Remco Campert

Tot en met 29 maart 2020 zijn in het Literatuurmuseum in Den Haag enkele tientallen tekeningen te zien van **Waldemar Post** (1936), gedurende vijftig jaar illustrator bij *de Volkskrant*. Hij heeft driehonderd originele tekeningen en illustraties aan het museum geschonken. Het zijn allemaal afbeeldingen van Nederlandse schrijvers.

Het museum beschrijft Waldemar als een alom geprezen illustrator, wellicht het bekendst om het werk dat hij jarenlang maakte voor *de Volkskrant*. Toch beperkt hij zich nooit tot één medium; talloze tijdschriften, kinderboeken en albumhoezen werden door hem versierd met prachtige illustraties.

‘De tekeningen van Post zijn zeer fijnzinnig gemaakt en kunnen op waardering van medetekenaars rekenen. Onder meer Peter van Straaten – wiens literaire cartoons ook in de collectie van het Literatuurmuseum te vinden zijn – prees het werk van Post.’

Te zien zijn onder meer karikaturen van Renate Dorrestein, Frans Kellendonk, Willem Kloos, Gerard Reve en Leon de Winter, en het portret dat Waldemar van Mulisch maakte ter gelegenheid van de verschijning van *De ontdekking van de hemel*.

Gevraagd naar zijn huidige bezigheden meldt Waldemar:

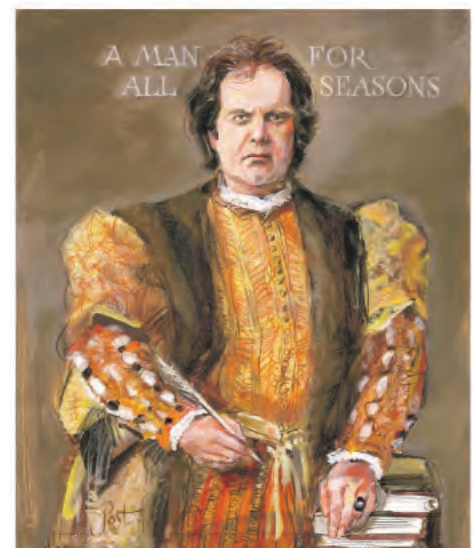
‘Ik ben niet erg productief; alleen als ik ervoor gevraagd word, maak ik een portret of illustratie. In mei heb ik bijvoorbeeld een omslag voor de VPRO-gids gemaakt, waarop ik veel positieve reacties heb gekregen. *Just like old times.*’

Harry Mulisch

Renate Dorrestein

Michaël Zeeman

Riet Lina (midden) tussen vrienden en collega's in een van de kamers van het Volkshotel.

Foto's Jacques de Jong

Riet Lina bezoekt 'eigen' zaal in Volkshotel

Het heeft even geduurd, maar op 14 november kreeg Riet Lina van het Volkshotel gelegenheid de zaal te bezoeken die naar haar is genoemd. Dat gebeurde samen met een groep vrienden en oud-collega's. Dat het zo lang duurde voordat de uitnodiging in de bus viel, kwam doordat het Volkshotel enige tijd nodig had om haar te vinden.

Onvindbaar bleven Truus van de kantine en Fransje van de telefooncentrale. Die namen had het Volkshotel gevonden in het boek *Adieu Wibautstraat*, dat in 2007 was samengesteld door **Hub. Hubben** en **Han van Gessel**, met bijdragen van vele redacteurs en anderen.

Riet Lina bracht behalve enkele vrienden en familieleden ook oud-collega's mee, zoals **Erna van den Berg**, **Hans Heg**, **Peter van den Berg**, **Agnes Koerts**, **Ina Ruijter**, **Lisette Schmidt**, **Rita Smit** en de ex van **Jan Paul Bresser**, **Marijke**.

Het gezelschap kreeg een inleiding van general manager José Dol in een van de kamers van het hotel, die zowel qua kleur als temperatuur duidelijk is bedoeld voor een uitzonderlijke nacht.

Vervolgens trok het hele gezelschap naar boven, naar een geheel vernieuwde kantine, meer een hip restaurant met boven op dak een aantal hot tubs voor de gasten van het hotel. En een schitterend uitzicht over Amsterdam waar juist de schemering inviel.

Slot van de excursie bestond uit een borrel in de Rietzaal, op de begane grond achter de hal, met in verlichte letters haar naam boven de deur.

Daar verscheen ook **Hans Heg**. Hij meldde dat Riet en hij rond deze tijd elkaar vijftig jaar kenden. Hij ontmoette haar tijdens zijn sollicitatie bij de krant. Nadien werden ze vrienden en ze zijn dat altijd gebleven.

Riet genoot duidelijk van het hele evenement.

